

Список літератури

1. Кремень В. Г. Освітня діяльність і інтелект: проблеми формування національної інтелігенції. Теорія і практика управління соціальними системами. 2008. № 2. С. 3-11.
2. Пономарьов О. С., Чеботарьов М. К. Відповідальність в системі професійної компетентності фахівця. – Харків: НТУ «ХП», 2012. 220 с.
3. Філософський словник соціальних термінів. – Харків: Корвін, 2002. 672 с.
4. Чаплигін О. К., Пономарьов О. С., Каслін М. Д. Основи філософії інженерної освіти : навчальний посібник. – Харків: ХНАДУ, 2017. - 184 с.

Н.В. Попова, М.А. Артеменко
(ХНУ імені В.Н. Каразіна), м. Харків

«ГЕРМЕНЕВТИКА ЖИТТЯ» ЯК «ПРАКТИЧНА ФІЛОСОФІЯ» ОСВІТИ ХХІ СТОЛІТТЯ.

Розуміння та пояснення – це дві сторони однієї медалі. Пояснити деякі явища – означає пов'язати їх з вже наявними відомими об'єктами. Зрозумілим називають те, що відповідає внутрішнім уявленням про навколишній світ, те, що створює відповідність кожному слову, яким позначаємо образ, що знаходиться серед об'єктів внутрішнього уявлення, та ще й не окремо, а в зв'язку з іншими словами цього речення. Тому ми вважаємо доцільним придивитися до іншомовних термінів, які можуть прояснити и зробити зрозумілою ситуацію в сучасній освіті.

Kunstlehre (нім. *вчення про мистецтво*) – поняття, за допомогою якого в герменевтиці Г.Г. Гадамера було створено освітня/утворювальна характеристику розуміння. Це поняття як німецький еквівалент давньогрецького *Techné*, зближує герменевтику з граматиною, риторикою та діалектикою, і одночасно містить у собі сенс філософської практики

(політики Арістотеля). Освітнє значення розуміння полягає у появі образу, який, за висловом Гадамера як новий досвід входить у всезагальну систему нашого духовного досвіду. Він сприяє розширенню людського досвіду, самопізнання, тобто. кругозору. Kunstlehre означає не просто освоєння техніки тлумачення. Герменевтика не дає і попередньо встановленого сенсу, до якого необхідно наблизитися певним способом. Навпаки, результат розуміння (новий образ) з'являється несподівано. Несподіванка і ризик, що виникають у процесі розуміння, представляють певну напругу герменевтичної ситуації, за яку людина несе відповідальність, оскільки в цій ситуації стираються точні межі між теорією та практикою. Практична філософія, модель якої було розроблено Аристотелем, можна зрозуміти як першооснова герменевтики, оскільки герменевтика завжди претендувала те що, щоб відображення її потенційних можливостей тлумачення практично було б корисним. Тому герменевтика – це філософія і як філософія – практична філософія.

Освіта – Bildung (нім.) – це «зростання герменевтики» (Гердер). Згідно з Гадамером, освіта, починаючи з XIX століття, мислиться як аспект культури і позначає зрештою «специфічно людський спосіб перетворення природних задатків та можливостей». [1, с.52] Кант говорить про освіту як про «культуру здібностей», Гумбольдт вкладає у це поняття релігійний зміст формування в людині образу Бога. Гадамер підкреслює історичний характер освіти, де міститься, зберігається історична традиція. Співвідношення герменевтики (Kunstlehre) і освіти (Bildung) у XX столітті змінювалося у бік посилення впливу герменевтичних процедур та зміни їх характеру. Традиційні інституційні форми академічної освіти з акцентуацією на догматичному типі інтерпретації, дедалі більше стали узгоджуватися з демократичними формами самоосвіти. При цьому самоосвіта вже мислиться не просто як дія «з доброї волі», а як спеціально значуща практика, яка примикає і співвідноситься з академічною. Так, самоосвіта студентів з недавнього часу включено до академічного навчального навантаження

викладача і становить основу дистанційної форми навчання. У 90-ті роки в Німеччині виникає особлива герменевтика – «герменевтика життя» (Зайферт Г.) [3], ця герменевтика розвивала ідею Kunstlehre в плані практичного освоєння життя («входження в курс справи, діяння»). «Герменевтика життя» стверджує: кожна дитина виростає зовсім несистематично в обумовленому батьківським будинком «випадковому» навколишньому світі. Цей світ завжди навколо нас, діти не починають життя в безповітряно-бездуховному просторі. Це також означає, що пізнання світу дітьми не є чітко спланованим процесом, де постійно наступне слідує за попереднім. Швидше від початку речі постають маємо у вчиненому безладді. Дитина є при тому, що говорять батьки та їх гості, буквально «вбираючи» інформацію. В результаті, дитина випереджає у знанні те, що «повинен» був би дізнатися пізніше. І ось це абсолютно несистематичне, невпорядковане, випадкове, оскільки повністю залежить від оточення в батьківському будинку, в школі і на вулиці, навчання і є обов'язковою передумовою того, що ми називаємо «герменевтика життя». Зайферт передбачає, що майже все, що ми осягаємо, є випадковістю. У кожної людини є невизначене, приблизне знання про те, що він повинен «по-справжньому» вивчити. І саме таке приблизне знання впливає на питання, які людина хоче зрозуміти: вона вже приблизно знає те, що хоче дізнатися, задаючи запитання і завдяки цьому може «по-справжньому», тобто продуктивно, запитати. «Герменевтика життя» ґрунтується не так на традиційній освіті, як на неакадемічному, несистематичному знанні, яке отримує людина протягом життя.

«Герменевтика життя» – це можливість людини вирватися з вир «тотального всепорозуміння». Розуміння не передує життю і не слідує за ним. Розуміння – спосіб існування людини. «Герменевтика життя» реабілітує практичну філософію, створюючи необхідні передумови для трансформації ідей філософської герменевтики, які зустрічаються у виході в практику. «Герменевтика життя» не пов'язана виключно з текстами (ні з юридичними текстами, ні з документами як об'єкти систематичного дослідження, ні

взагалі з будь-якими документами). «Герменевтика життя» пов'язана з конкретними життєвими ситуаціями, в які ми потрапляємо і які ми повинні розуміти. Так, тенденцією у сучасному освіті стало проведення спеціальних шкіл-тренінгів, про «шкіл виживання». У цих школах втілюється ідея *Kunstlehre*, а саме: максимальне наближення теорії та практики, злиття їх у дії. Аристотель називав найбільш діяльними тих людей, які найбільш відомі своїми розумовими досягненнями. Наприклад, уміння розпалити багаття – іспит, який відчуває людину, дає саме життя. «Школи виживання» створюють експериментальну модель іспиту. На цьому іспиті теоретичне знання проходить перевірку на практичну значимість. Поява таких шкіл була викликана необхідністю навчання людей виживання (практичним навичкам виживання) в екстремальних ситуаціях. Гуманістичний характер навчання в цих школах, з одного боку, дає можливість виховання раціональної поведінки в режимі катастрофи, а з іншого – він свідчив про окультурення інстинктивної поведінки людини. В даному випадку, для виживання крім інстинкту самозбереження можуть виявитися корисними, скажімо, елементарні знання з фізики, біологічної, хімії та ін. А в цілому, успіх виживання залежав від «рівня» розуміння життя. Сьогоднішній виклик з дистанційною освітою – це теж сфера «герменевтики життя». Розуміння як дія, завжди залишається ризиком, бо застосовуються загальні правила і знання. Це означає, що розуміння, там, де воно вдається, є проявом герменевтичного досвіду, який, як кожний новий досвід, входить у загальну систему нашого духовного досвіду. Ризик екстремальної ситуації полягає в непередбачуваності її результату, і тому людина виявляється творцем. В даному випадку в характеристиці творчості актуалізується і здоровий глузд, що суперечить або не суперечить інстинкту, і моральний зміст, без якого немислима практична філософія. Таким чином, у герменевтиці сьогоднішньої продовжує жити основна традиція практичної філософії, що є частиною її філософських імплікацій. «Герменевтика життя» як мистецтво розуміння та інтерпретації та практика життєдіяльності, на базі освітніх експериментів ХХ

століття, відкриває можливість побудови нової «практичної філософії» XXI століття.

Список літератури

1. Gadamer H.-G. Hermeneutik als praktische Philosophie.// Was ist Philosophie? Neure Texte von Kurt Salamun. – Tübingen,1992-S.108-126.
2. Seiffert Helmut. Einführung in die Hermeneutik: die Lehre von der Interpretation in den Fachwissenschaften– Tübingen: Francke, 1992. – 274 s.

М.В. Прокопенко
(ХНАДУ), м. Харків

ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ ЯК МЕТОД ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Сучасна студентська молодь не уявляє свій світ без використання соціальних мереж, через які йде жваве спілкування, обмін інформацією та формування світогляду.

Тому використання соціальних мереж як додаткову платформу для всебічної дистанційної освіти є цілком виваженим кроком та реальною можливістю підвищення ефективності дистанційного навчання.

На даний час дистанційне навчання в закладах вищої освіти побудоване на різних платформах, частіше за все це Moodle, Zoom, Google Meet та інші програми для організації відео конференцій.

Звичайно, спеціалізовані платформи (наприклад Moodle) за своїм призначенням створені для дистанційної освіти. Є можливість проведення відеоконференцій, завантаження лекційного матеріалу, практичних завдань, завдань для самостійної роботи та тестів.

Але багато студентів сприймають такі сайти як дещо нудне, не бажають вступати в діалоги та обговорення матеріалів по навчальному курсу.